

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Кафедра криміналістики та домедичної підготовки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУДОВА ЕКСПЕРТОЛОГІЯ

Назва освітньо-професійної програми	право (поліцейські)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Вид навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання	Четвертий (денна)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

протокол від 19.08.2024 № 15

СХВАЛЕНО

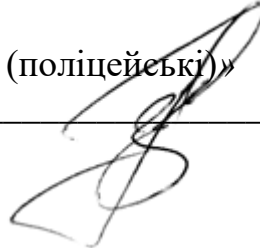
Вченою радою факультету підготовки
фахівців для органів досудового
розслідування національної поліції
України

протокол від 15.08.2024 № 1

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Право (поліцейські)»

Василь БЕРЕЗНЯК

Розглянуто на засіданні кафедри криміналістики та домедичної підготовки факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування національної поліції України

Протокол від 13.08.2024 № 25

Судова експертологія. Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпровський державний університет внутрішніх справ, 2024. 23 с.

РОЗРОБНИК/РОЗРОБНИКИ:

1. Т.в.о. завідувача кафедри криміналістики та домедичної підготовки, кандидат юридичних наук, доцент Бідняк Ганна Сергіївна.
2. Професор кафедри криміналістики та домедичної підготовки доктор юридичних наук, професор Пиріг Ігор Володимирович.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Професор кафедри права Дніпровського гуманітарного університету, доктор юридичних наук, професор, Кириченко Олег Вікторович.
2. Професор кафедри адміністративного та кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара доктор юридичних наук, професор Сачко Олександр Васильович.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни
(додаток 1 до Робочої програми навчальної дисципліни)**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	3	
Загальна кількість годин	90	
Рік підготовки	4	
Семестр	7	
Лекції	20	
Семінарські	6	
Практичні	18	
Самостійна робота	46	
Індивідуальні завдання (курсова робота)	–	
Підсумковий семестровий контроль	Залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Судова експертологія» полягає у підготовці висококваліфікованих фахівців та фахівчинь у галузі права для реалізації завдань Національної поліції України в сфері протидії злочинності через розвиток їх знань та навичок у галузі судової експертології.

Загальноосвітня мета:

набуття здобувачами вищої освіти внаслідок засвоєння ними навчального матеріалу здатності використовувати способи та методи, розроблені відповідними галузями криміналістичної техніки та іншими галузями знань для оцінки висновку експерта на предмет використання сучасних методик, повноти та достовірності результатів дослідження.

Виховна мета:

формування у здобувачів і здобувачок вищої освіти відповідальності та свідомості щодо важливості різнобічного дослідження слідів кримінальних правопорушень; розвиток критичного мислення та аналітичних навичок, які дозволять їм застосовувати наукові положення та практичні рекомендації у галузі судової експертології в різних аспектах своєї професійної діяльності.

Розвиваюча мета:

сприяння розвитку у майбутніх правоохоронців здатності працювати з техніко-криміналістичними засобами та використовувати інноваційні судово-експертні технології для підвищення ефективності своєї діяльності; забезпечення розвитку креативного мислення та здатності до розробки інноваційних підходів у діяльності підрозділів Національної поліції.

Очікуванні результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен *вміти*:

- визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин;
- використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел щодо ефективного розв'язання спеціалізованих задач професійної діяльності;
- оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему;
- використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності;
- вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

С10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

С13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ..

Пререквізити та постреквізити дисципліни:

Пререквізити: «Криміналістика», «Кримінальне право», «Кримінальний процес».

Постреквізити: «Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень», «Методика розслідування окремих видів кримінальних проступків», «Кримінально-правова кваліфікація», «Практикум складання процесуальних документів», «Криміналістичні засоби та методи розслідування кримінальних правопорушень» та ін.

Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати такі **результати навчання**

ПРН 1	Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
ПРН 3	Використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел щодо ефективного розв'язання спеціалізованих задач професійної діяльності.
ПРН 6	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
ПРН 14	Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.
ПРН 15	Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття судової експертології та її місце в системі наукового знання

Передумови формування судової експертології. Генезис судової експертології. Поняття судової експертології як прикладної юридичної науки. Завдання судової експертології. Класифікація експертних завдань. Наукові основи судової експертології. Місце судової експертології в системі наук.

Функції судової експертології: методологічна, пояснювальна, систематизуюча, прогностична. Система судової експертології. Мова судової експертології. Поняття судово-експертної діяльності. Вдосконалення судово-експертної діяльності та слідчої практики як основне завдання судової експертології. Об'єкт та предмет судової експертології.

Т
е Загальна характеристика судово-експертної діяльності. Механізм здійснення судово-експертної діяльності. Поняття та види суб'єктів судово-експертної діяльності. Державні судово-експертні установи України та їх функції. Система експертних установ України, правові та організаційні засади їх

діяльності. Науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України; судово-медичні та судово-психіатричні установи Міністерства охорони здоров'я України. Експертні установи служби Міністерства оборони України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України.

Судові експерти: права, обов'язки, відповідальність. Атестація судового експерта.

Тема 3. Класифікація судових експертиз

Класифікація судових експертиз за різними критеріями. Процесуальні види судових експертиз. Підстави класифікації судових експертиз за видом спеціальних знань. Класи, роди, види судових експертиз, їх типові об'єкти та задачі.

Первинна та повторна експертизи. Основна та додаткова експертиза. комплексна експертизи. Одноособова та комісійна експертизи. Класифікація експертиз за предметом дослідження.

Тема 4. Процесуальні основи і організація проведення судових експертиз.

Порядок та підстави призначення судової експертизи. Структура клопотання слідчого про призначення експертизи. Структура постанови (ухвали) про призначення судової експертизи.

Основні положення підготовки до проведення експертного дослідження. Специфіка призначення додаткової, повторної, комісійної та комплексної експертизи. Загальні правила підготовки об'єктів та матеріалів для проведення судової експертизи та правила їх оформлення та направлення. Правила відбору, упаковки, оформлення і направлення на експертизу окремих об'єктів. Вибір моменту залучення експерта. Визначення предмета судової експертизи. Формулювання питань експерту. Вибір експертної установи. Порядок проведення експертизи в експертній установі. Повноваження керівника експертної установи з організації провадження експертного дослідження за дорученням слідчого судді (суду).

Особливості проведення експертизи в адміністративному та цивільному судочинстві.

Т
е Підготовка об'єктів експертного дослідження. Вихідні дані, що використовуються при проведенні експертизи. Загальні вимоги до питань, що виносяться на вирішення експертизи.

Форма типових питань, що виносяться для вирішення ідентифікаційних і діагностичних задач. Послідовність питань (взаємозалежні питання перераховуються в логічній послідовності для того, щоб позитивні відповіді на перші з них могли використатися при вирішенні наступних, а при негативній відповіді не було необхідності вирішувати інші), неприпустимість постановки і

д

г

о

правових питань (правова оцінка фактів і показань, є прерогативою слідчого, який веде досудове розслідування.).

Вимоги до питань, що виносяться на вирішення ідентифікаційних завдань (встановлення конкретного одиничного об'єкта по залишених ним слідах) та діагностичних (пов'язаних з аналізом події, що відбулася: механізму злочинного діяння в цілому і на окремих його стадіях, властивостей і стану складових його елементів).

Тема 6. Тактика проведення судових експертиз

Обов'язки, права та відповідальність судового експерта. Кримінальна та дисциплінарна відповідальність експерта. Взаємодія експерта з суб'єктом, що призначив судову експертизу. Принципи судово-експертної діяльності. Система державних експертних установ.

Науково-методичне та організаційно-управлінське забезпечення проведення судових експертиз.

Тема 7. Дослідження, оцінка та перевірка висновку експерта

Висновок експерта: сутність, структура, зміст. Форми та види висновків експерта. Висновок експерта як джерело судового доказу. Висновок експерта як документ, що відображає хід та підсумки дослідження. Зміст та форма висновку експерта. Структура висновку експерта. Вступна частина. Опис об'єктів та їх ознак. Правила складання дослідницької частини. Опис процесу дослідження. Викладення підсумків дослідження, наукове обґрунтування встановлених фактів. Формулювання висновків, принципи формулювання висновків.

Ілюстративний матеріал до висновку експерта. Особливості структури висновку при проведенні експертизи кількома експертами однієї спеціальності. Види висновків експертів. Підстави та структура повідомлення керівника експертної установи і експерта про неможливість дати висновок.

Дослідження, оцінка та використання висновку експерта слідчим, судом у процесі доказування у кримінальному провадженні. Перевірка допустимості, достовірності, логічної та наукової обґрунтованості висновку. Доказове значення висновку експерта. Відображення результатів оцінки висновку експерта у матеріалах кримінального провадження. Значення висновку експерта для встановлення обставин вчиненого правопорушення й особи правопорушника.

Поняття і природа експертних помилок. Поняття, завдання і основні принципи експертної профілактики. Способи фіксації експертної профілактики.

Тема 8. Спеціаліст у кримінальному, цивільному та адміністративному провадженні. Поняття спеціаліста, його права та обов'язки. Основні функції спеціаліста.

Основні тактичні прийоми роботи спеціаліста під час проведення слідчих (розшукових) дій. Довідка спеціаліста: поняття, місце серед процесуальних джерел доказів.

Т

**е
м
а**

Поняття, предмет, завдання, наукові засади і система трасології. Поняття

с
л
і
д
і
в

Основні задачі судово-трасологічної експертизи. Об'єкти, які досліджуються в трасологічній експертизі – матеріальні сліди (рук, ніг, взуття, шин, знарядь та інструментів тощо), носії слідів (слідосприймаючі об'єкти), об'єкти, що утворили сліди (слідоутворюючі об'єкти), об'єкти-зразки.

р Підвиди судової трасологічної експертизи: експертиза слідів людини (рук, ніг та взуття, зубів, губ); слідів злomu, інструментів та засобів виробництва масових виробів; слідів ніг (лап) та зубів тварин; замикальних та запобіжних (контрольних) пристроїв; цілого по частинам; мікротрасологічна, транспортно-трасологічна; вузлів; рельєфних знаків; встановлення механізму слідоутворення; олідів транспортних засобів. Орієнтовні переліки вирішуваних питань.

г Особливості призначення судово-трасологічних експертиз. Підготовка об'єктів до експертного дослідження. Відбір зразків порівняння від об'єктів, що перевіряються. Ідентифікаційні і діагностичні задачі, що вирішуються судово-трасологічною експертизою.

і **Тема 10. Судово-балістична та вибухотехнічна експертизи. Експертиза речовин та матеріалів**

Поняття, об'єкти і завдання судової балістики. Вогнепальна стрілецька зброя та патрони до неї (боєприпаси): поняття, будова, класифікація. Сліди застосування вогнепальної зброї та механізм їх утворення. Особливості огляду вогнепальної зброї, патронів до неї та слідів їх застосування. Поняття холодної зброї, її класифікація та будова. Особливості огляду холодної зброї та слідів її дії. Вибухові речовини та пристрої: поняття, будова, класифікація. Проведення огляду місця події за фактами кримінальних вибухів. Особливості огляду місця вибуху. Завдання судових експертиз зброї та вибухотехнічної експертизи.

е Види експертизи зброї та слідів її застосування: судово-балістичні експертизи, пов'язані з дослідженням вогнепальної зброї і боєприпасів, слідів пострілу у самій зброї, на ураженій перешкоді і на стрільці. Об'єкти судово-балістичної експертизи – вогнепальна зброя, боєприпаси та їх частини (патрони, ульзи, кулі, дріб, картеч, пижі, прокладки), предмети зі слідами пострілу. Ідентифікаційні та неідентифікаційні судово-балістичні дослідження. Основні завдання дослідження вогнепальної зброї та бойових припасів до неї. Орієнтовний перелік вирішуваних питань.

а Поняття криміналістичної експертизи холодної зброї Види холодної зброї, знаряддя і пристосування, які належать до холодної зброї. Основні завдання дослідження холодної зброї.

я Підготовка об'єктів дослідження для проведення судово-балістичних експертиз та експертизи холодної зброї. Особливості транспортування Сліди-відображення. Наукові основи дактилоскопії. Засоби і методи дослідження слідів рук (дактилоскопія). Одержання зразків відбитків пальців рук для порівняльного дослідження. Інші сліди людини (антроскопія): зубів, нігтів, інших частин тіла (губ, носа). Засоби і методи дослідження слідів ніг (взуття).

вогнепальної та холодної зброї, боєприпасів. Предмет, ідентифікаційні і діагностичні задачі, що вирішуються експертизою зброї та слідів її застосування. Особливості призначення судової експертизи зброї. Орієнтовний перелік вирішуваних питань.

Об'єкти криміналістичного матеріалознавства. Основні етапи криміналістичного дослідження речовин, матеріалів, виробів. Методи криміналістичного дослідження речовин, матеріалів, виробів. Криміналістична класифікація наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів. Особливості їх вилучення та упакування. Виявлення та вилучення інших матеріалів, речовин і виробів (волокон, скла, ґрунту, нафтопродуктів і паливно-мастильних матеріалів, спиртовмісних сумішей тощо). Можливості їх криміналістичного дослідження.

Підвиди матеріалознавчої експертизи: експертиза металів і сплавів; лакофарбових матеріалів і покриття; скла; паливно-мастильних матеріалів і нафтопродуктів; фармацевтичних препаратів; волокон; полімерів; наркотичних речовин. Підготовка об'єктів до проведення експертизи. Предмет судово-матеріалознавчих експертиз. Ідентифікаційні і діагностичні задачі, що вирішуються судово-матеріалознавчою експертизою. Види об'єктів, що ідентифікуються, при проведенні судово-матеріалознавчих досліджень.

Експертизи нафтопродуктів та паливно-мастильних матеріалів, наркотичних засобів та сильнодіючих речовин, рідин, що містять спирт, металів і сплавів полімерів, пластмас та скла, отруйних речовин подразнюючої дії.

4. СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема 1. Поняття судової експертології та її місце в системі наукового знання	1. Генезис судової експертології. Поняття, зміст, предмет, об'єкт, завдання судової експертології. 2. Методи судової експертології. 3. Функції судової експертології. 4. Мова судової експертології. Місце судової експертології в системі наукового знання.	2
Тема № 2. Судово-експертна діяльність та її суб'єкти	1. Загальна характеристика судово-експертної діяльності. 2. Процес інституалізації судово-експертної діяльності.	2

	3. Механізм здійснення судово-експертної діяльності. 4. Поняття та види суб'єктів судово-експертної діяльності. 5. Судові експерти: права, обов'язки, відповідальність. Атестація судового експерта.	
Тема № 3. Класифікація судових експертиз	Класифікація судових експертиз за різними критеріями. Первинна та повторна експертизи. Основна та додаткова експертиза. Однорідна та комплексна експертизи. Одноособова та комісійна експертизи. Класифікація експертиз за предметом дослідження.	2
Тема № 4. Процесуальні основи і організація проведення судових експертиз	1. Проведення експертиз у кримінальному судочинстві. Призначення судової експертизи в експертну установу. 2. Структура постанови (ухвали) про призначення судової експертизи. 3. Проведення експертизи в адміністративному та цивільному судочинстві.	2
Тема № 5. Підготовка матеріалів до проведення експертизи	1. Підготовка об'єктів експертного дослідження. Вихідні дані, що використовуються при проведенні експертизи. 2. Загальні вимоги до питань, що виносяться на вирішення експерта. 3. Форма типових питань, що виносяться для вирішення ідентифікаційних завдань. 4. Питання, що виносяться для вирішення діагностичних завдань.	2
Тема № 6. Тактика проведення судових експертиз	1. Обов'язки, права та відповідальність судового експерта. Кримінальна та дисциплінарна відповідальність експерта. 2. Взаємодія експерта з суб'єктом, що призначив судову експертизу. 3. Принципи судово-експертної діяльності. 4. Система державних експертних установ.	2

	5. Науково-методичне та організаційно-управлінське забезпечення проведення судових експертиз.	
Тема № 7. Дослідження, оцінка та перевірка висновку експерта	1. Висновок експерта: сутність, структура, зміст. Форми та види висновків експерта. 2. Висновок експерта як джерело судового доказу. Порядок оцінки висновку експерта експертом та слідчим, та його наслідки. 3. Поняття і природа експертних помилок. 4. Поняття, завдання і основні принципи експертної профілактики. Способи фіксації експертної профілактики.	2
Тема № 8. Спеціаліст у кримінальному, цивільному та адміністративному провадженні	1. Поняття спеціаліста. 2. Основні функції спеціаліста. 3. Основні тактичні прийоми роботи спеціаліста.	2
Тема № 9. Судова трасологічна експертиза	1. Поняття, предмет, завдання, наукові засади і система трасології. Поняття слідів в трасології, їх загальне групування. 2. Сліди людини (антроскопія), їх види. 3. Сліди ніг (взуття). 4. Інші сліди людини: зубів, нігтів, інших частин тіла (губ, носа), одягу. 5. Поняття, предмет, завдання, наукові засади і система дактилоскопії. Сліди рук (дактилоскопія).	2
Тема № 10. Судово-балістична та вибухотехнічна експертизи. Експертиза речовин та матеріалів	1. Поняття вогнепальної зброї і слідів її застосування. 2. Об'єкти судово-балістичних досліджень. 3. Механізм слідоутворення при пострілі з вогнепальної зброї. 4. Дослідження вогнепальної зброї і боєприпасів. Питання, які вирішуються балістичною експертизою. 5. Дослідження вибухових пристроїв, вибухових речовин, слідів вибуху. Питання, які вирішуються вибухотехнічною експертизою.	2

	6. Експертизи нафтопродуктів та паливно-мастильних матеріалів, наркотичних засобів та сильнодіючих речовин, рідин, що містять спирт, металів і сплавів полімерів, пластмас та скла, отруйних речовин подразнюючої дії.	

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Тема 1. Поняття судової експертології та її місце в системі наукового знання	2
Тема № 2. Судово-експертна діяльність та її суб'єкти	2
Тема № 3. Класифікація судових експертиз	2

Теми практичних занять

Назва теми практичного заняття	Кількість годин
Тема № 4. Процесуальні основи і організація проведення судових експертиз	2
Тема № 5. Підготовка матеріалів до проведення експертизи	2
Тема № 6. Тактика проведення судових експертиз	2
Тема № 7. Дослідження, оцінка та перевірка висновку експерта	2
Тема № 8. Спеціаліст у кримінальному, цивільному та адміністративному провадженні	2
Тема № 9. Судова трасологічна експертиза	4
Тема № 10. Судово-балістична та вибухотехнічна експертизи. Експертиза речовин та матеріалів	4

Теми для самостійної роботи

Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин
Тема № 1. Предмет, завдання, система та методи криміналістики. Криміналістична діагностика та ідентифікація.	5
Тема № 2. Криміналістична реєстрація та інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів Національної поліції	4
Тема № 3. Криміналістична фотографія та відеозапис.	5
Тема № 4. Процесуальні основи і організація проведення судових експертиз	5
Тема № 5. Підготовка матеріалів до проведення експертизи	5
Тема № 6. Тактика проведення судових експертиз	5
Тема № 7. Дослідження, оцінка та перевірка висновку експерта	5
Тема № 8. Спеціаліст у кримінальному, цивільному та	4

адміністративному провадженні	
Тема № 9. Судова трасологічна експертиза	4
Тема № 10. Судово-балістична та вибухотехнічна експертизи. Експертиза речовин та матеріалів	4

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ (ЗАВДАНЬ) ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Генезис судової експертології. Поняття, зміст, предмет, об'єкт, завдання судової експертології.
2. Методи судової експертології.
3. Функції судової експертології.
- Мова судової експертології. Місце судової експертології в системі наукового знання.
- . Загальна характеристика судово-експертної діяльності.
6. Процес інституалізації судово-експертної діяльності.
7. Механізм здійснення судово-експертної діяльності.
8. Поняття та види суб'єктів судово-експертної діяльності.
9. Судові експерти: права, обов'язки, відповідальність.
10. Атестація судового експерта.
- 1
- Класифікація судових експертиз за різними критеріями.
- Основна та додаткова експертиза.
- Однорідна та комплексна експертизи.
- Одноособова та комісійна експертизи.
- Класифікація експертиз за предметом дослідження.
17. Проведення експертиз у кримінальному судочинстві.
18. Призначення судової експертизи в експертну установу.
19. Структура постанови (ухвали) про призначення судової експертизи.
20. Проведення експертизи в адміністративному та цивільному судочинстві.
21. Підготовка об'єктів експертного дослідження.
22. Вихідні дані, що використовуються при проведенні експертизи.
23. Загальні вимоги до питань, що виносяться на вирішення експерта.
24. Форма типових питань, що виносяться для вирішення ідентифікаційних завдань.
25. Питання, що виносяться для вирішення діагностичних завдань.
26. Обов'язки, права та відповідальність судового експерта.
27. Кримінальна та дисциплінарна відповідальність експерта.
28. Взаємодія експерта з суб'єктом, що призначив судову експертизу.
29. Принципи судово-експертної діяльності.
30. Система державних експертних установ.
31. Науково-методичне та організаційно-управлінське забезпечення проведення судових експертиз.
32. Висновок експерта: сутність, структура, зміст.

33. Форми та види висновків експерта.
34. Висновок експерта як джерело судового доказу.
35. Порядок оцінки висновку експерта експертом та слідчим, та його наслідки.
36. Поняття і природа експертних помилок.
37. Поняття, завдання і основні принципи експертної профілактики.
38. Способи фіксації експертної профілактики.
39. Поняття спеціаліста.
40. Основні функції спеціаліста.
41. Основні тактичні прийоми роботи спеціаліста.
42. Поняття, предмет, завдання, наукові засади і система трасології.
43. Поняття слідів в трасології, їх загальне групування.
44. Сліди людини (антроскопія), їх види.
45. Сліди ніг (взуття).
46. Інші сліди людини: зубів, нігтів, інших частин тіла (губ, носа), одягу.
47. Поняття, предмет, завдання, наукові засади і система дактилоскопії.
48. Сліди рук (дактилоскопія).
49. Поняття вогнепальної зброї і слідів її застосування.
50. Об'єкти судово-балістичних досліджень.
51. Механізм слідоутворення при пострілі з вогнепальної зброї.
52. Дослідження вогнепальної зброї і боєприпасів.
53. Питання, які вирішуються балістичною експертизою.
54. Дослідження вибухових пристроїв, вибухових речовин, слідів вибуху.
55. Питання, які вирішуються вибухотехнічною експертизою.
56. Експертизи нафтопродуктів та паливно-мастильних матеріалів.
57. Експертизи наркотичних засобів та сильнодіючих речовин.
58. Експертизи рідин, що містять спирт.
59. Експертизи металів і сплавів полімерів, пластмас та скла.
60. Експертизи отруйних речовин подразнюючої дії.

6. КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота/ Індивідуальна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 40	≤ 10	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

Критерієм успішного проходження здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної

рейтингової шкали. *Критерії оцінювання аудиторної, самостійної робіт розробляються кафедрою індивідуально під конкретну навчальну дисципліну, з урахуванням загальних критеріїв, визначених Положенням «Про організацію освітнього процесу у Дніпровському державному університеті внутрішніх справ».*

**Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти
(денна форма навчання)**

БАЛЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Добрий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Достатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками .
2	Недостатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не несуть істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо ; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Мінімальний рівень компетентностей. Курсант, студент, слухач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Незадовільний рівень компетентностей. Відсутність на занятті

Для навчальної дисципліни «Судова експертологія» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: заліки, стандартизовані тести, наскрізні/командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, розрахункові/розрахунково-графічні роботи, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах, реальних об'єктах тощо, інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання самостійної роботи (денна форма навчання)

бал	за зміст реферату (доповіді)
0	не виконано
4	порушено вимоги щодо його обсягу або оформлення, курсант доповідає безпосередньо з реферату, відповідей на питання аудиторії за темою реферату дати не може.
6	вимоги щодо його обсягу і оформлення в цілому дотримані, курсант підготував тези для доповіді, намагається відповісти на питання аудиторії.
8	вимоги щодо його обсягу і оформлення виконані, доповідь здійснюється за планом без використання тексту реферату, курсант відповідає на запитання за рефератом, але не впевнено
9	вимоги щодо його обсягу і оформлення виконані, курсант вільно доповідає і відповідає на запитання за рефератом
10	вимоги щодо його обсягу і оформлення виконані, курсант вільно доповідає і відповідає на запитання за рефератом, дискутує з аудиторією та викладачем, правильно аргументує свою думку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі

				навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			С	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	Д	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	не зараховано	Не задовільно	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34			F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

**7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ
ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ
ПЕРЕДБАЧЕНО НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ
(за потребою)**

№ з/п	Найменування	Кількість на групу		Примітка
		Для індивідуального користування	Для групового користування	
Обладнання				
1.	Територія ДДУВС (тактичне містечко)	–	–	
2.	Криміналістичний клас	–	–	
3.	Мультимедійний комплекс (проектор, екран, ПК)		1	
Інструмент				
1.	Макети банкнот		30	
2.	Валізи для вилучення слідів пальців рук		15	
3.	Слідчо-криміналістична валіза (навчальний)		2	
4.	Зразки документів зі слідами подроби		25	
5.	Фотокартки осіб для опису ознак зовнішності		25	
6.	Комп'ютерна програма «Фоторобот»		1	
7.	Дактокартки		25	
8.	Комплекти для дактилоскопіювання		5	

**8. ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(рекомендовані джерела інформації)**

Основні нормативні акти:

1. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
3. Про судову експертизу. Закон України від 25.02.1994 № 4038-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>

4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

5. Про державну реєстрацію геномної інформації людини : Закон України від 9 липня 2022 року № 2391-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2391-20#Text>.

Підручники:

1. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 752 с. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/19880>.

2. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 1 / [А. Ф. Волобуєв, М. В. Даньшин, А. В. Іщенко та ін.] ; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярвої ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 384 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/6440>.

3. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 2 / [А. Ф. Волобуєв, О. В. Одерій, Р. Л. Степанюк та ін.] ; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярвої ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 312 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a43d86cf-6917-46fc-b8bd-6f65529f890c/content>.

4. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. [К. О. Чаплинський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, Ю. А. Чаплинська]. 2-е вид, перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Chaplynskyi_Kostiantyn/Kryminalistyka.pdf

5. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусєва, В. В. Кікінчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 388 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/37382557-3aef-447b-828e-2dbede15825b/content>

6. Криміналістика : підручник / за редакцією В. В. Тіщенко ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 555 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Лук'янчиков Є.Д. Лук'янчиков Б.Є. Судова експертиза: навч. посіб. Київ, 2023. 99 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/1f703f10-729b-452a-b961-3755688832b5/content>

2. Судова експертологія: курс лекцій / За заг. ред. д.ю.н, професора В.М. Тертишника. Дніпро: ЛПА, 2021. 208 с.

3. Пиріг І. В., Бідняк Г. С. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні: навч. посібник. Дніпро. Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 140 с.

4. Щербаковський М.Г. Судова експертологія: навч. посіб. Х.: Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2008. – 192 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f68ffa51-4fe1-4991-bcee->

7a5a8627e0d8/content

5. Юнацький О.В. Експертологія: конспект лекцій. Дніпро, 2016. 150 с. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/1130/3.1.pdf>.

Монографії та інші наукові видання:

1. Бідняк Г.С. Теорія і практика використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств: монографія. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 170 с.

2. Бідняк В.А. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.09. Дніпро, 2020. 265 с.

3. Єфімов М.М. Теоретичні засади методики розслідування втягнення неповнолітнього в заняття проституцією і сутенерства : монографія / Микола Миколайович Єфімов, Владислав Олександрович Лазарєв. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 192 с.

4. Криміналістика в слайдах / В. І. Галаган, Ж. В. Удовенко, В. А. Шкелебей, Т.П. Яцик. Київ : НаУКМА, 2021. 1090 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/86bf67fa-57fe-4a58-ab74-e7b1644705aa>

5. Криміналістична техніка, тактика і методика : навчальний посібник / В. В. Копча, Н. В. Копча. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 286 с.

6. Криміналістичне дослідження ДНК : технології та можливості : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, С. І. Перлін, В. В. Кікінчук та ін., МВС України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. НДЕКЦ МВС України. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків, 2022. 120 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/14007>

7. Організаційно-правові засади діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України : монографія / В. Г. Дрозд, А. В. Пономаренко, С. Є. Абламський, Л. В. Гаврилюк та ін. ; Держ. наук.-досл. ін.-т. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 352 с.

8. Пиріг І. В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, учинених в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Науковий журнал*. 2022. Спеціальний випуск № 2 (121). С. 348-353. DOI: 10.31733/2078-3566-2022-6-348-353.

9. Пиріг І.В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : монографія. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.

10. Плетенець В.М. Теоретичні та праксеологічні засади подолання протидії досудовому розслідуванню монографія / В. М. Плетенець. . – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 424 с.

11. Степанюк Р. Л., Кікінчук В. В. Напрями вдосконалення правового

регулювання криміналістичного ДНК-аналізу в Україні в контексті інтеграції до Європейського Союзу. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2022. Вип. 97(2). С. 234-249.

12. Юсупов В. В. Криміналістика в Україні у XX–XXI століттях : монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2018. 556 с.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний вебпортал парламенту України «Законодавство України». <http://zakon.rada.gov.ua>

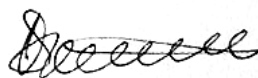
2. Урядовий портал. Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. <https://www.kmu.gov.ua>

3. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України. <http://mvs.gov.ua>

4. Офіційний веб-сайт Національної поліції. <https://www.npu.gov.ua>

5. Офіційний веб-сайт Експертної служби МВС. <https://dndekc.mvs.gov.ua>

**Т.в.о. завідувача
кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
підполковник поліції**

Віктор ПЛЕТЕНЕЦЬ

